

جغرافیای عمومی

دانشجویان عزیز :

کتابی که برای مطالعه دو واحد درس جغرافیا در نظر گرفته شده است " مبانی جغرافیای انسانی " تألیف جواد صفی نژاد و از انتشارات دانشگاه طهران می باشد که هشت فصل اول از کل نه فصل کتاب و تا پایان ۳۳۳ باید مطالعه گردد و مدت مطالعه ۶ پانزده هفته است .

کتاب مذکور اگرچه تحت عنوان " مبانی جغرافیای انسانی " نام گذاری شده ولیکن حداقل نیمی از مباحث و مطالب آن ، مبانی جغرافیای عمومی و طبیعی است و مطالب آن به گونه ای است که جهت دانشجویان علوم اجتماعی تنظیم شده است و نه دانشجویانی که بطور تخصصی رشته جغرافیا مطالعه می کنند و از این حیث جهت مطالعه آزاد بسیار مناسب است .

فصول	مباحث و موضوعات	مدت مطالعه
فصل اول	تاریخ و سوابق جغرافیا و پیشرفت آن در طول تاریخ و نیز تقسیمات جغرافیا .	یک هفته
" دوم	در مورد شکل و ابعاد کره زمین و حرکت وضعی آن و مفاهیم مدارات و نصف النهارات و طول و عرض جغرافیایی و تقسیمات زمان می باشد .	دو هفته
" سوم	راجع به زمان و تقسیمات و اختلافات زمان در روی زمین است .	یک هفته
" چهارم	در مورد حرکت انتقالی زمین و نتایج طبیعی حاصله از این حرکت است بدین معنی که این حرکت سبب ظهور چهار فصل و مناطق متفاوت طبیعی می شود و عکس العمل انسان را در تطبیق با محیط طبیعی از حیث خوراک و پوشاک و مسکن بررسی می کند .	دو هفته
" پنجم	در مورد تاثیرات انسانی حرکت انتقالی زمین در ایران و پیدایش تقویم و تقسیمات ساعت است .	یک هفته
" ششم	اختصاص به معرفی ناهمواریها و انواع آن و تاثیر آن در زندگی انسان دارد	سه هفته
" هفتم	آب و هوای ایران و عوامل موثر و تعیین کننده آب و هوای ایران را بررسی می کند .	سه هفته
" هشتم	راجع به نتایج انسانی حاصله از باران در ایران است .	دو هفته

در مورد امتحانات میان ترم و پایان ترم در صفحه بعد توضیح داده شده است .

(۱) هنگام مطالعه این کتاب حتماً از نقشه استفاده شود و به ضمیمه این کتاب همیشه يك نقشه که اوضاع سیاسی و انسانی و طبیعی رانشان دهد همراه داشته باشید و هرگاه نام شهری یا کشوری و یا دریا و کوهستانی در کتاب آمد ، حتماً آن پدیده را از روی نقشه پیدا کنید و موقعیت آن را با دیگر مناطق در نظر بگیرید . برای این منظور توصیه می شود یکی از اطلس های جغرافیایی چاپ خارج و یا داخل کشور را بابتیاع فرمائید و یا يك کره جغرافیائی نسبتاً بزرگ خریداری نمائید و یا حداقل يك نقشه سیاسی و يك نقشه طبیعی ایران و جهان نفاهم کنید .

(۲) بهیچ وجه قصد حفظ کردن و بخاطر سپردن اعداد و آمار را نداشته باشید و اصولاً از حفظ کردن مطالب بهره یزید و سعی در فهم منطقی و طمی مطالب داشته باشید . از ملاحظه پدیده ها طت آن را بشناسید و از دانستن عوامل ، تأثیر آن را در دیگر پدیده ها جستجو کنید و از مشاهده اعداد و آمار ، روابط کلی را استنباط نمائید .

(۳) به ضمیمه سئوالات ۸ فصل کتاب ارسال میگرد . دانشجویی بایست طبق زمان پیش بینی شده در راهنمای مطالعه ، در پایان مطالعه هر فصل سئوالات مربوط به همان فصل را جواب گفته و ارسال دارد . توجه داشته باشید ابداً مورد نظر این نیست که شما سئوال را بخوانید و جواب آن را از کتاب پیدا نمائید و عیناً یا با تغییر کلمات و جملات بنویسید . هدف آن است که دانشجوی مطلب را کاملاً فهمیده و با کسب نگارش خود آن را تقریر نماید . در غیر این صورت به آن جواب نمره مورد نظر تعلق نمی گیرد .

(۴) امتحان میان ترم از نیمه اول کتاب تا انتهای صفحه ۱۳۶ کتاب برگزار می شود .
(تا پایان فصل پنجم)

(۵) چون هدف فهم کامل مطالب است احتمال دارد سئوالاتی خارج از متن کتاب در امتحان میان ترم و پایان ترم داده شود .

(۶) از کل . . . (نمره درس : ۲۰ نمره مخصوص تکالیف نوبتی)

۳۰ " " امتحان میان ترم

۵۰ " " پایان ترم و حداقل نمره قبولی ۶۰٪ میباشد .

(۷) پس از خاتمه مهلت ۷ هفته (پایان فصل پنجم) یک هفته استراحت و یک هفته نیز وقت جهت مرور دروس فصل های يك تا پنج در نظر گرفته شده و سپس امتحان میان ترم برگزار خواهد شد . پس از انقضای هفته نهم نیم ترم دوم آغاز می شود که هشت هفته بطول می انجامد که مجدداً پس از هشت هفته يك هفته استراحت و يك هفته جهت مرور کلیه فصول کتاب (فصل ۱ تا پایان فصل ۸) وقت در نظر گرفته شده آنگاه امتحان پایان ترم برگزار خواهد شد .

(۸) تمام سئوالات در تکالیف نوبتی باید به نوعی جواب داده شود که نشان دهد دانشجوی مطلب را بنحو عالی فهمیده است و اگر دانشجو صرفاً بجهت رفع تکلیف جواب سئوالات را از کتاب استخراج نماید نه تنها در امتحان میان ترم و پایان ترم از عهد جواب سئوالات بر نخواهد آمد بلکه نمره تکلیف نیز به او تعلق نخواهد گرفت همیشه در امتحانات میان ترم و پایان ترم سئوال به نوعی خواهد بود که جواب به آن مستلزم فهم کامل مطلب است و نه حفظ سطحی مطالب . حتی امکان دارد امتحان بطریقه

OPEN BOOK برگزار گردد .
توفیق شمارا آرزو مندیم

فصل اول

- (۱) معنا و مفهوم جغرافیا چیست ؟
- (۲) جغرافیا در دنیای قدیم در کجا رواج کامل داشت و بجه امور می پرداخت ؟
- (۳) در قرون وسطی در کدام نقاط علم جغرافیا رونق داشت و به چه امور می پرداخت ؟
- (۴) جغرافیا در عصر اکتشافات را با اکتشافات اسپانیا و پرتغالیهات توضیح دهید .
- (۵) جغرافیای علمی چیست و روش کارش چگونه است ؟
- (۶) تعریف جغرافیای طبیعی و انسانی و فرق این دو با هم چیست ؟
- (۷) مفهوم محیط جغرافیائی چیست ؟

فصل دوم

- (۱) طریقه محاسبه ابعاد کره زمین (محیط ، شعاع) چگونه است ؟
- (۲) پس از محاسبات دقیق ابعاد کره زمین چقدر است ؟
- (۳) معروفترین دانشمندانی که در دنیای قدیم ابعاد زمین را تعیین کردند چه کسانی بودند ؟
- (۴) حرکت وضعی زمین چیست ؟ نتیجه این حرکت چیست و سرعت این حرکت چقدر است ؟
- (۵) مدارات زمین چیست و اندازه آنها چقدر است ؟
- (۶) نصف النهارات چیست ، نصف النهار مبدأ کجاست ؟
- (۷) طول و عرض جغرافیائی چیست ؟ وجه فایده ای در علم جغرافیا دارد ؟ اولین بار چه کسی این مفهوم و اصطلاح را بکاربرد ؟
- (۸) طول و عرض جغرافیائی شهرهای زیر را تعیین کنید : مسکو - توکیو - طهران - نیویورک - بوئنس آیرس - سیدنی - کیپ تاون - لندن - پاریس - استکهلم .
- (۹) طریقه تعیین ساعات نقاط مختلف جهان را نسبت به هم و میزان اختلاف آنها را تعیین نمایید .
- (۱۰) ساعات شهرهای زیر را در حالیکه ساعت لندن ۲ بعد از ظهر نشان می دهد ، تعیین کنید : توکیو - مسکو - پاریس - پکن - دهلی نو - نیویورک - سان فرانسیسکو .
- (۱۱) خط بین المللی زمان چیست ؟

فصل سوم

- (۱) تاریخچه شناسائی اختلاف ساعت چیست ؟
- (۲) يك روز حیران کننده یا گمشده چگونه از طریق علم جغرافیا حل شد ؟
- (۳) اختلاف ساعت در ایران بین دو مرز شرقی و غربی چقدر است ؟

فصل چهارم

- (۱) حرکت انتقالی زمین چیست ؟ وزمین در یکسال با این حرکت چه مسافتی را طی می نماید ؟
- (۲) انحراف زاویه سطح استوا^۱ زمین نسبت به تابش خورشید چقدر است و این انحراف زاویه ط^۲ت چه وقایع و پدیده هائی در زمین می گردد ؟
- (۳) کیفیت حصول چهار فصل سال را با ترسیم شکل توجیه نمائید .
- (۴) حدود مناطق گرم ، معتدله و سرد را مشخص کنید .
- (۵) ربع مسکون به چه معنایی است ؟
- (۶) وضع طلوع و غروب خورشید در قطبین چگونه است ؟ وضعیت آنرا در فصول مختلف توضیح دهید .
- (۷) در باب ارتباط اسکیموهای سیبری و آلاسکا از حیث نژادی چه نظریه ای وجود دارد ؟
- (۸) کیفیت خوراک و تغذیه اسکیموها چگونه است ؟
- (۹) کیفیت پوشاک و مسکن ساکنین قطب شمال چگونه است ؟
- (۱۰) خصوصیات منطقه گرم استوائی و انطباق مردم این سرزمین را با محیط طبیعی بنویسید .
- (۱۱) کیفیت پوشاک ، غذا و مسکن مردم ناحیه گرم استوائی را بنویسید .
- (۱۲) خصوصیات منطقه معتدله را بنویسید و انطباق مردم این ناحیه را با محیط شرح دهید .

فصل پنجم

- (۱) پیدایش تقویم پدیده ای است انسانی و یا طبیعی ؟ توضیح دهید .
- (۲) سه تقویم بیزدگردی ، هجری قمری و جلالی را معرفی نمائید و مدت ، مبدأ^۱ تقویم و مبدأ^۲ سال را در هر کدام به دقت مشخص فرمائید .
- (۳) تقویم هجری شمسی از چه زمانی مرسوم شد و علت طرح این تقویم چه بود ؟
- (۴) نقص تقویمی که بر اساس سال قمری باشد ، چیست ؟
- (۵) معادل ماههای فارسی در تقویم عربی (بروج دوازده گانه) را از حفظ بنویسید .
- (۶) جلوگیری ساعت به چه علتی انجام می شود و نتایج حاصله از آن چیست ؟
- (۷) جنروم^۱ چیست و علت این پدیده از کجاست ؟

فصل ششم

- (۱) نسبت خشکیها به آبها چقدر است و این نسبت در دنیسمکره^۱ شمالی و جنوبی چقدر است ؟
- (۲) دریاهاى آزاد چیست و معیار سنجش چه چیزی قرار می گیرد ؟
- (۳) موقعیت ایران در روی کره^۲ زمین را مشخص کنید .
- (۴) فلات ایران چقدر وسعت دارد و شامل چه قسمتیهایی می شود و تفاوتش با کشور ایران چیست ؟
- (۵) انواع ناهمواریهای : جلگه ، فلات ، کوهستان را تعریف و فرق آنها را با یکدیگر بنویسید .
- (۶) مقیاس چیست و انواع آنرا تعریف کنید .

- (۷) رنگهای مختلف نقشه های طبیعی هر کدام نشانه چه پدیده ای هستند ؟
- (۸) تغییرات ناگهانی ناهمواریها کدامند ؟
- (۹) تغییرات تدریجی ناهمواریها چیست و عوامل آن کدامند ؟
- (۱۰) علت سردی کوهستان نسبت به جلگه چیست ؟
- (۱۱) تأثیر آب و هوادر شیوه زندگی رابطور خلاصه بنویسید .
- (۱۲) وضعیت زندگی انسانها و شرایط کشاورزی رادر مناطق جلگه ای بیان نموده و جلگه های ایران راعرفی نمائید .
- (۱۳) تپ مسکن رادر مناطق جلگه ای توضیح دهید .
- (۱۴) زندگی انسان رادر مناطق فلاتی بیان کنید .
- (۱۵) در مورد انواع شیوه های آبیاری در مناطق فلاتی مختصراً توضیح دهید .
- (۱) آبیاری قسناتی (۲) آبیاری سیل بندی (۳) آبیاری استخری
- (۴) آبیاری کوزه ای (۵) آبیاری گولی (۶) آبیاری پاکوبی .
- (۱۶) در مناطق فلاتی کشاورزی چگونه است ؟
- (۱۷) تپ مسکن در منطقه فلاتی چگونه است ؟
- (۱۸) کیفیت زندگی در مناطق کوهستانی چگونه است ؟
- (۱۹) ارتباط مفاهیم عشایر، بیلاق، قشلاق و کوچ رابا هم بیان کنید .
- (۲۰) از بین علل و عوامل کوچ هشت علت رابیان کنید .
- (۲۱) سبک معیشت عشایر را مختصراً توضیح دهید .
- (۲۲) مختصراً سه نوع مسکن ایلی و عشایری را توضیح دهید .

فصل هفتم

- (۱) هر کدام از چهار عامل ثابت آب و هوایی را دقیقاً توضیح دهید و تأثیر آن را در آب و هوای منطقه ذکر کنید .
- (۲) فرق عوامل ثابت آب و هوا (عوامل) و عوامل غیر ثابت آب و هوایی (عناصر) در چیست ؟
- (۳) فهرست و اراشکال مقابله با گرما و سرما را بطور سنتی ذکر نمائید .
- (۴) عامل فشار و مقدار آن را ذکر کنید . تغییرات فشار ناشی از چیست ؟
- (۵) اختلاف فشار هوا معلول چه علتی است و خود باعث ظهور چه پدیده ای می گردد ؟
- (۶) باد چیست و علت ظهور پدیده باد چه عاملی است ؟
- (۷) جهت وزش باد های محلی در سواحل مازندران و گیلان و بطور کلی بین کوه و جلگه چیست و علت آن را چگونه توجیه می نمائید ؟
- (۸) چند نمونه از باد های مفید و مضر (زیان آور) را نام ببرید .
- (۹) اشکالی مقابله بانیروی باد را بطور خلاصه بنویسید و توضیح دهید .

۱۰. میزان باران سالیانه ایران بطور مطلق و نسبی و توزیع آن را بنویسید .
۱۱. رابطه باران و تراکم جمعیت را در ایران با توجه به جدول شماره ۲۴ صفحه ۲۸۲ و منحنیهای نمودار شماره ۵ مندرج در صفحه ۲۸۳ تفسیر نمائید و توجیه نمائید علت کاهش باران از غرب به شرق ایران معلول چه عواملی است ؟

فصل هشتم

۱. در ارتباط با پراکنندگی باران در ایران و در نظر گرفتن خط همباران ۳۰۰ میلیمتر در سال تمام استانهای را که بیشتر و کمتر از ۳۰۰ میلی متر باران دارند نام ببرید .
۲. تقسیم کل مساحت ایران را بین زمینهای با یرو مراتع و جنگلها و کشت و آیش و بستر رودها بیان نمائید .
۳. طرق مختلف استفاده از آب را در ایران با تفسیری بر مبنای جدول شماره ۳۱ مندرج در صفحه ۳۰۴ بیان نمائید .

توضیح مهم

دانشجویان عزیز توجه داشته باشند در مطالعه فصل هشتم سلسله مطالبی که عموماً بصورت اطلاعات آماری بیان شده به هیچوجه مورد نظر نیست که این اعداد و ارقام حفظ گردد . بلکه عمده توجه شما باید آن باشد که از ملاحظه اعداد و ارقام و مقایسه آنها با هم نتیجه بگیرید و قوه تفسیر و استنتاج در شما تقویت گردد . بدین ترتیب تمام صفحات ۳۲۳ - ۲۸۸ مشمول توضیح فوق می گردد و شما فقط با دقت و تعمق در این آمار روح مطلب را دریابید . از صفحه ۳۲۴ الی ۳۳۳ نویسنده خود دست بکشید نتیجه گیری از این آمار زده است و اوضاع و احوال مناطق شرقی و غربی کشور را در زمینه های مختلف بیان کرده است .

" موفق باشید "